

A lírica medieval

AS CANTIGAS DE SANTA MARÍA

Lingua Galega e Literatura I

OS CÓDICES

01

Códice de Toledo (To) ou da Biblioteca Nacional de Madrid:

160 follas de pergamiño e 128 cantigas. Semella unha copia posterior á primeira colección.

02

Códice do Escorial (T) ou Códice rico

193 composicións con notación musical e 1262 miniaturas. Inclúe unha prosificación en castelán das primeiras vinte e cinco cantigas, que poden presentar importantes diferenzas coa orixinal.

03

Manuscrito da Biblioteca Nacional de Florencia (F)

131 follas conservadas de 166, con 104 cantigas. Está incompleto, hai cadros sen rematar e non ten notación musical.

04

Códice do Escorial (E) ou Códice dos músicos

follas de papel e 361 de pergamiño. Contén 417 cantigas, 40 miniaturas e notación musical.

Códice do Escorial (E) ou Códice dos músicos

santa maria que est amelloz.
cousa que el fez. e por aqst eu.
quero seer oy mais seu tbador

erigo lle q me queira por seu
tobador e q qira meu tobador
reger. aq el qira mostar
dos mura gres q ela fez. e ar
qira me leixar de tobador de si.
por out dona e auda cobrar

pesta quat enas outras pdi.
ao amor desta senoz e tal.
que qno a semp pi mais ual.
epulo gaaniado non lle fal.
se no se e p la grand ocaion.
querendo leixar le e faz mal.

Esta e a primeira cantiga de loor
de santa maria ementando os .xv.
gozos que ouue de seu fillo. .xiii.

E foga mais

querer tro

a ben ali u disselle dissele aue.
foi logo deus ome feir ala ffe
emae e el atan poder e.
ena uirgen foi en ferdad enton.

Tan lepta a saudagon.
p q ueemos a saluagon.

En graga plena lle diser.
foi o angelo. nos fez cono ser.
a deus que non podiamos ueer
ante mais pois uini le la fapgo

Tan lepta foi a saudagon.
p q ueemos a saluagon.

Eu lle disse conage e deus.
enton foi prene do q plos seus
saluar quis morte pnder p uide
por nos tirar da infernal pmo.

Tan lepta foi a saudagon.
p que ueemos a saluagon.

Eu lle disse lepta es tu.
entras molles logo de ihu.
criso foi prene que nagen pois u
tres ueis lle der cada un seu to.

Tan lepta foi a saudagon.
p q ueemos a saluagon.

Eu lle disse lepto sei.
aquele fruto que den nagem.
ali nos deu carreira por que ia
ouuellemos sempre de ds pto

Tan lepta foi a saudagon.

quanto disse maria deus
e rigo. vito foi noff ami

go u diss aue mari a. aa

uirgen lepta. e que deus

prentena eela noffa arne

con que pois butaria o in

femo antigo.

Euto foi noff.
amigo gabriel.

Enica nos podia
ia maior amizade

sta. vi. de loor de sai Maria

Códice do Escorial (T) ou Códice rico

Ita e como santa maria se qiron en to
leto eno dia de la festa de agosto. por que
os judeus covefigauan hua omagen-
te em. a semellanca de seu fillo. av. co.

Que a santa

maria mais

despaz. e de quen ao seu fillo pe

lar faz. **E** daquest un gran mi

nigre uos quer en ora contar, q

a reya to fco quis en toleto

mostrar. eno dia que a teus fei

coisar. na illa festa que no mes

vagosto faz. **O** que a sea q mais

despaz. e de qn ao seu fillo pefar faz.

Arrabisp aquel dia. a gran

missa len cantou. e quando cantou

na segreda. e a gente se calou.

oyron uos de toa que lles fa

lou. piadosa e doada affaz. --

O que a santa maria mais despaz.
a uos come chrisito dizia apoyando
come meu gñe puer a pñia refuete
que meu fillo mataron seito seus
e aynda non querem con ele puz.

O que a santa maria mais despaz --

E de quen ao seu fillo **P**efar faz.
oula missa foi cantada o arrebpo sayu
ta cigreja e atows dill q tu uos e fu
e toda a gent assi lle reecoyu.
este fez o poble tos judeos maluas

O que a santa maria mais despaz

E de quen a o seu fillo **P**efar faz.
ntron toa min corico comgar lago dir
danta auctera e achar sen mentir
omagen de jesu crist aque fenz-
fau os judeus e cospille na faz.

O que a santa maria mais despaz

E de quen ao seu fillo **P**efar faz.
se aqst os judeos fzeram a cruz faze
en q aqta omagen querian logo par
e por est ouneron retos de a ondes
e tornou velles en to seu solaz
O que a santa maria mais despaz.

AS FONTES

- **Mariais latinos da Idade Media.**
- **Narracións latinas de carácter máis xeral en que aparecen milagres marianos.**
- **Coleccións de milagres marianos, escritos no mesmo século XIII en linguas romances.**
- **Coleccións procedentes de diferentes santuarios peninsulares.**
- **Consellas orais.**
- **Impresións e lembranzas do mesmo rei ou dos seus colaboradores.**

CLASIFICACIÓN

CANTIGAS NARRATIVAS

O primeiro destes dous grupos está constituído por aquelas composicións nas cales asistimos a un relato onde o seu protagonista aparece en debate co pecado ou diante dun perigo iminente. Tan só a intervención marabillosa da Virxe logra resolver satisfatoriamente a conxuntura, polo que a cantiga finaliza sempre con agradecementos e loanzas á figura de santa María.

A organización destes textos responde ao seguinte esquema:

- Introducción acerca do milagre que vai ser relatado, seguido dunha máxima que logo se repetirá ao final de cada estrofa en forma de refrán.
- Relato do milagre.
- Conclusión moral.

CLASIFICACIÓN

CANTIGAS LÍRICAS

O segundo apartado dentro das cantigas de santa María está composto polas cantigas líricas. Trátase de composicións que decorren por dúas vías esenciais: unha que segue o modelo das cantigas de amor e outro que provén de inspiración litúrxica.

O primeiro conxunto, conformado polas cantigas de loor, segue, daquela, o modelo da cantiga de amor trobadoresca. Estas composicións aparecen intercaladas entre cada nove cantigas, ocupando os números 1, 10, 20, 30... Nelas, Afonso X reitera nelas a súa decisión de converterse en trobador da Virxe.

DISTRIBUCIÓN TEMÁTICA

- Milagres que exaltan a **María** como auxiliadora do seus devotos, sanadora dos doentes, consolo dos que padecen algunha aflicción etc.
- Milagres que loan as **virtudes cristiás**: oración, penitencia, caridade, castidade etc.
- Milagres que critican e reprenden pecados e costumes deshonestos: blasfemia, roubo, inxuria, orgullo, soberbia, luxuria etc.
- Milagres a prol de santuarios e igrexas marianas.
- Visións, animacións de obxectos e imaxes da Virxe.
- Cantigas que fan mención dos feitos dedicados a **María**.
- Cantigas que lembran e exaltan os misterios máis significativos do cristianismo: a Creación, o nacemento e a resurrección de Cristo etc.

A FUNCIÓN DAS CSM

- **As cantigas como marioloxio:** situar a Virxe no punto máis alto do universo, como a «dona das donas».
- **As cantigas como exemplos:** carácter didáctico.
- **As cantigas como colección:** obra enciclopédica sobre a Virxe.
- **As cantigas como propaganda política, cultural e relixiosa:**
Toledo fronte a Compostela e fronte aos musulmáns